

tiair verschijnsel altijd een kwikkuur volgen. Nog wijst hij er op, dat beide middelen geen antagonistien zijn, dat zij gelijktijdig aangewend vaak verhoogde werking kunnen geven. Het toedienen van hooger giften dan tien à twaalf gram daags keurt hij af, maar tevens vestigt hij de aandacht op de bijzonderheid, dat de hoogst zeldzame gevallen van *gevaarlijk jodismus* juist bij voorkeur na uiterst *kleine* giften zijn voorgekomen.

Aangaande de algemeene regels, die bij een syphilis-behandeling moeten worden in acht genomen, heeft FOURNIER de volgende inzichten. In die zeldzame gevallen, waar de diagnose syphilis reeds vaststaat voor het optreden der constitutioneele verschijnselen, begint hij dadelijk met kwikbehandeling; is de aard van den chancker twijfelachtig, dan wacht hij af tot zekerheid is verkregen. Niet alleen als er verschijnselen zijn, maar ook in de *latente* tijdperken moet, volgens hem, de behandeling geschieden. Zij moet zijn *intermitteerend*, zoodat *kwikkuren* afwisselen met *pauzen*, die in het begin kort zijn en langer worden naarmate de behandeling wordt voortgezet; zij moet zeer lang worden volgehouden, in den regel minstens 2 tot 3 jaar.

Een krachtige kwikkuur bij het begin der behandeling acht hij van veel waarde, maar hij verlangt tevens, dat bij elke kuur het kwik worde aangewend in *therapeutische* dosis. Het toedienen van te lage giften acht hij gelijk aan een vermomde *expectatieve* behandeling.

Na afloop der kwikbehandeling dient FOURNIER in den regel, gedurende een paar jaar, met tusschenpoozen joodkali toe.

De Schrijver eindigt met hoogst belangwekkende beschouwingen aangaande de zorgen, die de geneesheer den lijder, buiten de toediening van kwik en joodkali, verder schuldig is. Wij willen daarvan alleen nog vermelden, dat hij in overweging geeft of het niet mogelijk zou zijn, bij syphilis-lijdens met nerveuse praedispositie, door passende behandeling van het zenuwstelsel, tijdens of na de syphilis-behandeling, prophylactischen invloed uit te oefenen tegen het optreden van zenuw-syphilis.

Hiermede moenen wij genoeg te hebben gezegd om onze overtuiging te staven, dat het besproken boek door ieder gevestigd geneesheer behoort te worden gelezen, door ieder toekomstig arts moet worden bestudeerd.

Dr. W. VAN HOORN.

INGEZONDEN.

Vergun mij, Mijnheer de Hoofdredacteur, in het kort eenige opmerkingen te maken naar aanleiding van de wetenschappelijke mededeeling van Dr. ZWAARDEMAKER in n°. 11 van dit *Tijdschrift*.

Dr. ZWAARDEMAKER zegt daar: „zijn (HOORWEG's) wel is waar beperkte proeven bewijzen, dat veeleer de hoeveelheid electriciteit, welke beschikbaar wordt, verminderd met een zeker onwerkzaam quantum . . . beslissend „schijnt te zijn voor de sterkte van de prikkeling”.

Dit is echter alleen bij condensatoren geldig en wat ik werkelijk heb trachten te bewijzen, staat bovenaan te lezen op blz. 349 van hetzelfde nummer van dit *Tijdschrift*, nl., „dat men bij het frankliniseeren, met de quantiteit „bij het galvaniseeren met de intensiteit en bij het faradiseeren met de maximale intensiteit van iederen inductie-stoot” te doen heeft. En dat bewijs steunt niet op enkele weinige getallen, maar op het onbetwistbaar feit, dat bij ontladingen met telkens kleiner wordende condensators de benoodigde quantiteit geregeld afneemt, de energie tot een maximum daalt om daarna weder te steigen en de *poolspanning geregeld en gelijkmatig* toeneemt.

Met dit feit is totaal onvereinigbaar de stelling van CYBULSKI, dat de elektrische prikkeling door de energie zou gemeten worden.

Maar even sterk is daarmede in strijd de stelling van MARÉZ, dat het plotselinge en de grootte van de potentiaal-schommeling de maat van den prikkel zou zijn. Dit is in andere woorden de oude wet van DUBOIS REYMOND, waarvan ik in PFLÜGER's *Archiv* het onhoudbare heb aangetoond.

Laat Dr. ZWAARDEMAKER maar eens snel achtereen, zoodat er van weerstandsverandering geen sprake kan zijn, 2 proeven doen met een zeer grooten en een zeer kleinen condensator, dan zal hij spoedig inzien, dat de uitdrukking $2 \frac{P}{RC}$ nooit de gezochte maat kan zijn. Als er iets vast staat, dan is het dit, dat men voor kleine condensators veel grootere poolspanning noodig heeft dan voor groote. En dat verschilt niet weinig, maar genoeg om den ongeloofigste te overtuigen.

Dat men de oude klassieke wet van DUBOIS REYMOND niet zonder strijd opgeeft, wie zal het wraken? Maar wel mag het verwonderen, dat men dan juist een terrein kiest, waarop beide wetten toevallig tot hetzelfde resultaat voeren. Zoowel uit de oude wet als uit de mijne volgt, en de proeven van MARÉZ bewijzen het, dat men bij inductie-stroomen met de maximale intensiteit van iederen inductie-stoot te doen heeft 1). Het verschil tusschen beide wetten openbaart zich alleen bij de aanwending van electriseer-machines en condensators. Daarom heeft ook Dr. WERTHEIM SALOMONSON wijselijk getracht, in deze richting de zaak tot beslissing te brengen. Die beslissing is geweest ten mijne gunste. Maar de proeven van MARÉZ, hoe vernuftig ook, kunnen beide partijen zich toeëigenen, en beslissen daarom niets.

Een vreemden indruk maakt de door Dr. ZWAARDEMAKER geciteerde volzin van MARÉZ: „la décharge, étant un phénomène oscillatoire, varie avec la „forme, les dimensions et le matériel du condensateur”. Uit de theorie van den condensator volgt toch, dat bij de hier bedoelde proeven nooit van oscillatorische ontlading sprake kan zijn en niemand zal gelooven, dat de *vorm* van den condensator invloed kan hebben; wel de afmetingen en het

1) Bij constante quantiteit zal een grootere potentiaal-schommeling noodzakelijk gepaard gaan met een grootere maximale intensiteit,

materiaal, maar wordt dat alles niet ondubbelzinnig aangewezen door de capaciteit? Ik heb juist den condensator gekozen, omdat ik geen ander instrument ken, waarbij men zuiverder datgene in getallen kan uitdrukken wat men meten wil, en het is een groote dwaling van MARÉZ om te meenen, dat zijn inrichting beter zou zijn. Want, zonder verder iets van zijn proeven te weten (de verhandelingen van de Czechische Academie van Wetenschappen zijn voor mij niet bereikbaar) kan men dadelijk zeggen, dat de zelf-inductie van zijn proefklos eigenaardige bezwaren zal aanbrengen.

De proeven van MARÉZ kunnen dus alleen van beteekenis zijn, als de bedoeling was, de bewering van CYBULSKI te ontzenuwen. Daarvoor zijn zij ruim voldoende. Hoe nu CYBULSKI aan zijn bewering is gekomen, laat zich ook wel begrijpen. Want zooals ik reeds vroeger opmerkte, wanneer men toevallig experimenteert in de nabijheid van het minimum dan kan men licht tot de conclusie komen, dat de energie constant is, evenals een vreemdeeling, die tegen Kerstmis voor een dag of vijf Holland bezoekt, thuis komende zou kunnen volhouden: in Holland gaat de zon altijd geregeld om 8 uur op.

Wat eindelijk D'ARSONVAL betreft, het zou mij zeer spijten wanneer ik dezen meeningen had toegedicht, die hij niet heeft gehad. Aangenaam zou het mij zijn wat meer van zijn proeven te mogen vernemen. HOORWEG.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

WASHINGTON. — Pan-Amerikaansch Congres. Door het Comité van genoemd Congres werd, eenige weken geleden, aan Prof. CZERNY te Heidelberg (zie blz. 261) een uitnoodiging tot deelneming gezonden, waaraan hij beweerde geen gevolg te kunnen geven, op grond dat de Duitsche taal niet door het Congres was aangenomen. Naar aanleiding daarvan is thans door den Secretaris-Generaal. Dr. REED, aan Prof. CZERNY het volgende medegedeeld. Ten einde door het Pan-Amerikaansch Congres geen illoyale concurrentie met het te Rome te houden Internationaal Geneeskundig Congres in het leven te roepen, werden in het algemeen geen uitnoodigingen aan het buitenland gezonden, maar bleef de zaak uitsluitend tot Amerika beperkt. Als officiële talen werden daarom slechts de Spaansche, Portugeesche en Engelsche, en later, op verzoek van Brazilië, ook de Fransche taal opgenomen. Thans is echter besloten, dat in *elke taal* een voordracht kan gehouden worden, mits de redenaar daarvan een uittreksel van niet meer dan 600 woorden in één der 4 bovengenoemde talen vóór 10 Juli e. k. bij den Secretaris-Generaal inzendt en gedurende het Congres het manuscript daarvan, evenzoo in één der genoemde talen vertaald, aan den Secretaris der sectie, waartoe het behoort, overhandigt. Verder zijn maatregelen getroffen, om het bezoek van het Pan-Amerikaansch Congres en dat van het Internationaal Congres mogelijk te maken. Een extra-stoomschip zal op 9